

GATA = "part": hull, åpning, passasje - ridevei, gangsti.

VEG = "A veie" - om hjulet som veier opp og ned, vehicle, kjørevei.

Ei høybru bæres av brukar, mens ei jordebru og ei kavlebru bare var en forsterking av vattendet.

Sommerferdselen var svært tradisjonsbundet. Mange av våre veier og stier går derfor tilbake til yngre steinalder, f.eks. "oldtidsveien" over Grønliåsen.

På is og snøfere tok ferdseled den vei den ville - over åker og eng, myr og vann.

Kongeveien gjennom Follo ble IKKE utbedret til kjørevei før mot slutten av 1700-tallet.

I 1733 ble Christian VI med dronning dratt på sleep mesteparten av veien Fredrikstad - Christiania.

I 1740-åra skulle posttrytterne bruke 6 timer og tre kvarter mellom Christiania og Moss.

Fra 1648 kom det påbud om vertshus langs gjennomgangsveiene. Dette avløste skyssplikten.

Våre to eldste vertshus lå ved Ris og Korsegården, begge fra ca 1720.

På et veikart fra 1827 ser vi at det var skysstasjoner på: Prinsdal, Ris, Korsegården, Sundby og Sæner.

Før 1824 ble kongeveien delvis holdt av bygdefolket på tvungen dugnad, under oppsyn av en rodemester. Dette medførte mye ulovlig krohold; karene skulle jo ha en tår etter arbeidet.

Efter 1824 ble arbeidet fordelt på enkelte gårder som fikk hver sin rode, fastsatt med rodemerker. Nå skulle hovedveiene ha sidegrøfter, og milesteiner med avstand til stiftstaden.

De tønnehvelvede gråsteinbruene ble bygget ca 1812-1820: Ljåbrå, Greverud, haugbru, Vassflaubrua.

Løytmant Brochmann på Kirkerud ble fulgt hjem av sorte djevler etter beslag hos Falsen på Vollebakk, en natt i 1812.

PÅ Hauketo ser vi en fredet svalgangspylning.

Jens Nilsson 1997:

"...fra Haugbru om Greverud, derfra under Hillerasten på slem "bløt vei (Sofliemyr?)... så dro vi over Hillerasten, og nær midt på "Hillerasten passerte vi kongsbordet på høyre hånd. Der vi slapp "Hillerasten før vi over Ljåbrå".

Jens Nilsson kaller hele Grønliåsen for Hellerasten, kanskje var det enda mer: "rast" er et gammelt ord for veimil. Kongsbordet (ved ødegården) ligger midt mellom Ljåbrå og Haugbru/Sætre - en mils vei.

Kongsbordet er knyttet til kong Sverres navn.

20 mars 1716 kom Carl XII med svenskene nordover gjennom Ås. I Nøstvet skogen ble det forberedt herrebråter, men svenskene ble tipset, og tok ned til Neset og isveien ut Bunnefjorden. (herrebråte=bryte ned herdene) Villum Nøstvet klaget over alt tømmeret som gikk med.

30 april kom svenskernes srover, og det ble anlagt skanser øverst i bakken ved Stuenen. Men Carl XII tok veien østover fra Haugbru over Ski til Onstadsund.

Telthuset på Ris reist i 1770-åra. Tidligere ble soldatenes telt oppbevart i kirketårn og -loft. Ekserserplassen fra samme tid.

Gjestgiveriet på Ris het Skissjordet. I 1841 flyttet til den nyutskilte gården Skysjordet, fra til Melby, og i 1862 til Risstua; Riis station. Siden erstattet av Ringnes, Sandvigen og Tyrigrava.

Verpet - verp/påkast, steinen eller kvisten et offer til de ånder som huserte på stedet og truet de veifarende. Sneis er ikke et snes, egg, men Egget følger av "verpet".

Prestealleen plantet av Stoltenberg i 1770-åra, som klaget over "forbigående pøbel"

Korsegården; Sutlerhuset (1650) også kalt Galgehytta. Her vokste fram en grenn av småhus for folk uten fast yrke.